https://doi.org/10.33919/cccnbu.24.1.12

РЕЦЕПЦИЯ НА ПОВЕСТТА „ЗАПИСКИ НА ЕДИН ЛУД“ ОТ Н. В. ГОГОЛ В КИНОТО И ТЕАТЪРА В БЪЛГАРИЯ

Татяна Фед

Нов български университет

Резюме: Повестта на Н. В. Гогол „Записки сумасшедшего“ (1834) („Записки на един луд“) достига до българския читател половин век след създаването си – през 1884 г. в превод на Х. Златоустов, който е и издателят на текста. През XX и началото на XXI век произведението бива преведено многократно и излиза отделно и в сборници между 1925 и 2022 г. Повестта вдъхновява творците от кино и театралното изкуство да създадат свои интерпретации. По този начин повестта оживява в две кинотворби: „Записки на един луд“ (1996) на Мариус Куркински и „Из дневника на един луд“ (2014) на Николай Бекярски, а също така в постановките на няколко софийски театри: Театър 199 „Валентин Стойчев“, Театър „Възраждане“, Университетски театър на НБУ и „Театър + “ на камерната сцена на Народния театър.

Ключови думи: Н. В. Гогол, „Записки сумасшедшего“, Мариус Куркински, Николай Бекярски, Театър 199, Театър „Възраждане“, Университетски театър на НБУ, „Театър + “, Народен театър

RECEPTION OF THE STORY „NOTES OF A MADMAN“ BY N. V. GOGOL IN THE BULGARIAN CINEMA AND THEATRE

Tatiana Fed

New Bulgarian University

Abstract: The story „Notes of a Madman“ (1834), written by N. V. Gogol reached the Bulgarian reader in 1884, half a century after its creation, translated by H. Zlatoustov who also published the text. In the 20th and the beginning of the 21st century, the work was translated many times and was published separately and in collections between 1925 and 2022. The story inspired cinema and theatre artists to create their own interpretations. In this way, the story comes to life in two films: „Notes of a Madman“ (1996) by Marius Kurkinski and „The Diary of a Madman“ (2014) by Nikolay Bekyarski, as well as in the productions of several Sofia theatres: Theatre 199 „Valentin Stoychev“, Revival Theatre, NBU University Theatre and „Theatre + “ on the chamber stage of the National Theatre.

Keywords: N. V. Gogol „Notes of a Madman“, Marius Kurkinski, Nikolai Bekyarski, Theater 199, Theater Vazrazhdane, University Theater NBU, „Theatre + “, the National Theatre

В България повестта „Записки на един луд“ (наред с „Портрет“ и „Невски проспект“) е на второ място по популярност сред преводачите и литературоведите след „Шинел“ и „Нос“. А отскоро и една от най-популярните сред театралните постановки.

Н. В. Гогол създава повестта през 1834 г. и я публикува през 1835 г. в сборника „Арабески“ под заглавието „Късчета от записките на един луд“ („Клочки из записок сумасшедшего“).

Произведението е написано във форма на дневник. Главният герой 42-годишният дребен чиновник Аксентий Иванович Поприщин, който работи в департамент, се влюбва в дъщерята на началника си. Но изведнъж, разбирайки, че тя ще се жени за друг, полудява, обявява себе си за крал на Испания, спира да ходи на работа. Той е закаран в лудница, където го тормозят под вид на лечение.

Повестта „Записки на един луд“ достига до българския читател половин век след създаването си – през 1884 г., в превод на Х. Златоустов, който е и издателят на текста (Гогол 1884). Качеството на този пръв превод е коментирано от И. Владова, която вижда в него „характерната за преводаческата практика от края на XIX век тенденция за употреба на битово-разговорна и диалектна лексика: „отколе“, „гудя“, вм. „сложа“, „дюген“, която има обективен характер и съответства на състоянието на езика ни. Битовизмите и диалектизмите са придружени от русизми: „казначей“, вм. „Касиер“; „жалование“, вм. „заплата“; „дача“, вм. „вила“; „фарфорова“, вм. „порцеланова“ чаша; „дрожка“, вм. „каляска“; „здравствуй“, а също така от механично пренесени от оригинала конструкции: „гледаш на крачката ѝ“, „пропаднах“, „съвсем пропаднах“ вм. „загубен съм, напълно съм загубен“.“ (Владова 2001).

Следват много издания на повестта (самостоятелно и в сборници) в превод на български език от 1925 до 2022 г.

В отделно издание повестта излиза в началото на XX век: Гогол Н. В. Записки на един луд. Превод на Сим. Андреев. София, Ив. Г. Игнатов и синове. Деп. 1925, с. 34 – Библиотека за всички. № 15; Гогол Н. В. Дневникът на един луд. Повест. Превод на Д. Гимиджински. Биографичен очерк от В. Садовник. София, Тончо Цоневски. 1926. 64 стр. – Библиотека Изящна литература. Кн. 1.; Гогол Н. В. Записки на един луд. Превод на Сим. Андреев. Игнатов и синове. 1929. 34 стр. – Библиотека за всички. № 15.

През XX век влиза в няколко сборници произведения на Н. В. Гогол. Ето част от тях: Гогол Н. В. Повести, 2 издание, Константинов К., Добрев Ив. превод от руски, София, Народна култура, 1969; Гогол Н. В. Избрани творби в 3 т. т. 2. София, Народна култура, 1976; Гогол Н. В. Петербургски повести. Минкова Л. превод от руски, София, Народна култура, 1981; Гогол Н. В. Повести и разкази. Пловдив, Изд-во Хр. Г. Данов, 1984.

През XXI век „Записки на един луд“ са включени няколко сборници в различни преводи: Гогол Н. В. Петербургски повести. София, издателска

къща „Труд“, 2002; Гогол Н. В. Нос. Записки на един луд. превод от руски Т. Балова, предговор Нина Иванова, София, Дамян Яков, 2005. 120 стр. (Училищна библиотека); Гогол Н. В. Петербургски повести. Превод от руски Лиляна Минкова и др. С. Захари Стоянов, 2008; Гогол Н. В. Шинел. Избрани повести. Константинов К., превел от руски. София, ИК „Пан“, 2008; Гогол Н. В. Избрани разкази, София, издателство „Труд“, 2009; Гогол Н. В. Мъртви души. Петербургски повести, София, ИК „Изток-Запад“, 2015; Гогол Н. В. Петербургски повести, София, издателство „Ники“, 2022.

Творбата на Гогол е качена в превод на български и в сайта „Читанка“ по изданието Николай Василиевич Гогол. Повести. Издателство „Народна култура“, София, 1973. (Дневникът 1973, електронен ресурс)

Повестта е предизвикала вниманието на българските литературоведи Г. Германов, П. Троев, Н. Звезданов, В. Тошкова, С. Митов. Подробно е разгледана критиката по въпроса в дисертационния труд на Стоян Митов (Митов 2019).

Предмет на настоящата статия е проследяване на рецепцията на повестта „Дневникът на един луд“ в киното и театъра в България в края на XX и началото на XXI век.

Повестта има две екранизации.

По повестта „Записки на един луд“ през 1996 година е създаден български филм (комедия) „Дневникът на един луд“ (90 минути) по сценарий и режисура на Мариус Куркински, с оператор Емил Христов, продуцент Крум Маноилов, изпълнителен продуцент Евгений Джуров. Участват Мариус Куркински, в главната роля на Поприщчин, Албена Ставрева, Иво Тончев, Вяра Коларова, Радост Костова, Евгений Джуров и Виолета Стефанова. Филмът е оригинален прочит на Гоголевия текст от страна на известния български актьор, режисьор и музикален изпълнител Ивайло Василев Стоянов, известен като Мариус Куркински (Дневникът, 1996а, електронен ресурс). Наградата „Златна роза“ 1996 г. за най-добра женска роля се трансформира за мъжка роля на Мариус Куркински (Дневникът 1996б, електронен ресурс). Краткото представяне в статията на филма е свързано с невъзможността за достъп до източника в момента на написването на текста.

Втората българска екранизация на повестта е филмът „Из дневника на един луд“ на режисьора Николай Бекярски от 2014 г. (из дневника 2014б, електронен ресурс). Този късометражен филм (9:25 мин.) се фокусира върху няколко ключови момента от творбата. Сюжетната линия около кученцето Фидел е напълно елиминирана и камерата се концентрира върху трагично мрачното лице на Поприщчин, пресъздавайки вътрешния свят на чиновника. Зрителят чува вътрешния глас на Поприщчин, който иначе не казва нито една дума. В един епизод се появява дъщерята на началника, която пак в съзнанието на героя пита за баща си и

хвърля кърпичката си в лицето на Поприщин. Втората сцена е появата на Поприщин в департамента сред чиновниците, където върху папката с книжата пише крал Фердинанд VII. Третият епизод е влизането в дома му на санитари, които го отвеждат в лудницата. Филмът прилича на вътрешен монолог, тъй като вмъкването на отделни персонажи, като дъщерята на директора и чиновници в отдела, изглежда по-скоро като част от фантазията на Поприщин, отколкото като взаимодействие с други хора.

Целият филм се развива в главата на Аксентий Иванович. Парадоксално, но този подход доближава филмовата адаптация, колкото и опростена да е тя, до изходния материал. „Дневникът на един луд“ може да се определи като кинематографична илюстрация в конвенционалното пространство, базирана на повествователните мотиви на Гогол.

Камерата на оператора се приближава и отдалечава, като второ съзнание, което наблюдава Поприщин отстрани; като липсващ герой или, по друг начин, като мислите му, които се приближават и отдалечават ритмично от реалността. Действието на филма се развива основно чрез лицето на актьора Васил Дуев. Предимно близки кадри улавят невероятната гимнастика, която играе с мимиките му. От Валс № 2 на Шостакович до звука на тръбопровода в килията му се преплитат две диаметрално противоположни крайности. Филмът има особена атмосфера на емоционален водовъртеж, който се вихри между възторг и страдание, а „Дневникът на един луд“ впечатлява със семпла, делова режисура, която за пореден път доказва, че понякога не са нужни шестцифрени суми, за да се направи стойностен късометражен филм. Филмът завършва с фразата, звучаща в съзнанието на Поприщин: „Впрочем, вие знаете ли, че алжирският бей има точно под носа си грамадна брадавица?“ (Из дневник 2014а, електронен ресурс).

През XXI век няколко софийски театъра се обръщат към безсмъртната творба на Н. В. Гогол.

„Дневникът на един луд“ в Театър 199 „Валентин Стойчев“ е постановка на Нина Димитрова, сценография на Нина Димитрова и Васил Василев-Зуек, глас: Димитър Несторов; участва Стелиан Радев (Дневникът 2024, електронен ресурс).

Театър 199 „Валентин Стойчев“ е „престижно и уютно „театрално мазе“ на камерни постановки в центъра на София. Място, предпочитано от зрители, които ценят високите карати в драматичното изкуство. Тук зрителите могат да се насладят на най-изявените български творци и да изживеят запомнящи се мигове от срещата с театралната магия.“ (Театър 199, електронен ресурс). Мотото на театъра е: „Това може да се случи само в Театър 199!“.

Постановката на Нина Димитрова е вдъхновена палитра от неподражаем хумор, пленителна изобретателност и трогателна лиричност.

Нейният прочит на „Дневникът на един луд“ доказва, че колкото и сбъркан да ни се струва светът, той може да бъде вълшебен, стига да имаме сетивата да го разпознаем и като такъв.

Стелиан Радев, главният актьор, получава три награди и номинации: награда за мъжка роля на Международния фестивал на спектаклите с един актьор „BGMOT“ – Габрово, 2016 г.; номинация „Аскеер“ 2016 за изгряваща звезда; номинация „Икар“ 2016 за дебют.

В театър „Възраждане“ режисьор на спектакъла „Записки на един луд“ е Ованес Торосян, сценография и костюми – Пламена Дичева, участват Георги Гоцин и Виктория Миланова (Записки 2024б, електронен ресурс).

Общинският културен институт театър „Възраждане“ е разположен в сградата на Столичната библиотека на пл. „Славейков“ № 4, от 1994 г. Залата е камерна и разполага със 100 места и се използва за представления на български и европейски, съвременен и класически театър. Репертоарната политика е да се продължат и развият важни национални и международни театрални традиции.

В постановките участват творчески екипи от различни поколения режисьори, актьори и сценографи. Тази приемственост е част от националната ни театрална традиция.

„Класическата трагикомедия „Записки на един луд“ на руския писател Николай Гогол е концентрирана върху живота на малкия човек в голямото общество – пише в коментара към пиесата. – В представлението се разкрива живота на един такъв човек – Поприщин, който е пренебрегнат от съдбата, борещ се за своите мечти, идеали и любов. Той е съвсем обикновен, дори малко семпъл, но жестоко тласнат от своите собствени размисли към ръба на лудостта. В изкривената реалност, в която съществуваме, хората не се вглеждат в красотата на душата на човек, а само в материалното му положение и мястото му в обществото. Именно този „малък“ човек съхранява истински важните неща в света и той е този, който оценява добротата, човечността, истинността, любовта и красотата.“ (Записки 2024а, електронен ресурс).

В следващия коментар четем: „Дали дневникът на този луд човек е доказателство за болната му душа, или за страданията му в едно болно общество? Хората в днешно време се интересуват само от мястото и положението си в обществото – колкото по-високо е стъпил един човек, толкова по-богат и обичан е той сред приятелите и враговете си, следователно той е „голям“. Живеем в свят на „големи“ хора, с „големи“ идеи и „големи“ провали. (…) Стихията на безумието, обзела Гогол, ни разказва една проста история за любовта, която може да подлуди човека. Именно гениалната простота на автора, прави неговите текстове актуални и днес. Той рисува проблемите, вълнуващи хората по онова време като реални случки на днешното общество, като художествено изображение на

действителността. Но да не забравяме, че и в най-голямата трагедия, можем да открием късче светлина и да намерим щастието. Вярата в самите нас е ключа към успеха ни и към нашето благополучие. Понякога трябва да стиснем зъби и да се изправим срещу себе си, за да победим. Дори самият Гогол се е простил с нашия свят с думите: „Ще се смея през сълзи“. (Записки 2024, електронен ресурс).

На 22.12.2022 г. се състоя премиерата на „Дневникът на един луд“ в Университетския театър на НБУ. Адаптация, постановка, сценична реч и звукова среда – Валентин Ганев, драматург – Сия Папазова. Изпълнява Антоанета Петрова (Дневникът НБУ, електронен ресурс).

Нов български университет има дългогодишна театрална практика, разпознавана като „Театър на голия охлюв“ – университетския учебен театър на НБУ, създаден през 2000 г., като самостоятелна структурна единица в рамките на учебното заведение. Основател и ръководител на театъра е театралният режисьор Възкресия Вихърова.

Театърът има за цел да представя разработки на преподаватели и студенти от Нов български университет, както и да създава творчески партньорства в национален и международен контекст.

Всеки сезон „Театър на голия охлюв“ се появяваше на сцената на един или друг столичен театър, търсейки своето място и публика. През февруари 2010 г. официално бе открита Университетската театрална база, която приюти странстващата практика на „Театър на голия охлюв“ и е най-новият театър в София (Университетски театър НБУ, електронен ресурс).

Актьорът Валентин Ганев, който режисира спектакъла „Дневникът на един луд“, разказа пред БНР, че става дума за постановка, която е била „студентски опит“ от края на миналия век. „Направихме този спектакъл първо като учебна работа, след това Варненският театър ни подаде ръка и довършихме тази работа. Тя (Антоанета Петрова – Т. Ф.) тогава го игра, спечели няколко награди, включително международна, в Беларус, на един фестивал на моноспектаклите. Сега се появи идеята да го качим отново на сцена.“ (Боянова 2022, електронен ресурс).

„Нашето предизвикателство беше как едно момиче, една жена може да се превъплъти в този образ на чиновник, на този малък Гоголев човек“, отбеляза Валентин Ганев. (Боянова, 2022, електронен ресурс)

Изобр. 1–2. Лични снимки от спектакъла, 16.02.2023 г. (Т. Ф.)

„На нас ни хрумна, че човекът, чиновникът, поставен в репресивна машина губи пол, губи възраст и се превръща в някакъв зеленчук, някакво тревопасно, което е подчинено и е функция на цялото, на всичко репресивно. И в желанието си да разкъса тази ципа, копнежът му за човешка топлина, любов, признание на човешките му достойнства е като че ли нашето театрално постижение и усилие“, коментира Ганев в предаването „Хоризонт до обед“. (Боянова 2022, електронен ресурс)

„Разходка с Гогол“ (постановка на Катя Петрова в камерната сцена на Народния театър, сценография и костюми Борис Далчев и Петя Караджова, композитор Христо Йоцов, хореография Анна Пампулова) е „веществено доказателство“ (Разходка 2023, електронен ресурс) как функционира мотото „Театър. Текст. Контекст“ на пилотната програма „Театър+“ с драматург Майя Паматорова. В ролята на Поприщин е Александър Тонев. (Разходка 2023, електронен ресурс)

„Театър +“ е платформа за дългосрочна и съвместна творческа работа за обмяна на идеи и представяне на нови драматургически и сценични тенденции на съвременния театър. Според инициаторите, ключовата дума е „Среща“. Среща на екипите със специалисти и хора, свързани с темите на представленията. Изследователските и образователните модули със студенти са част от процеса по време на репетицията и след премиерата. Формират се партньорства с различни учебни и културни институции, както и нови подходи за общуване с публиката.

Преди спектакъла на 03.05.2023 г. д-р Майя Праматарова и Катя Петрова се срещнаха в залата „Павел Васев“ със студенти от НБУ, за да разкажат за предстоящата постановка, да запознаят студентите с факти от биографията на Н. В. Гогол, да открехнат някои тайни около създаването на тяхната сценична творба.

Изобр. 3. Д-р Майя Праматарова (личен архив, Т. Ф., 03.05.2023 г.)

Изобр. 4. Катя Петрова (личен архив, Т. Ф, 03.05.2023 г.)

Изобр. 5. Народен театър (София) на 03.05.2023 г. (личен архив, Т. Ф.)

Спектакълът обиграва няколко текста на Гогол. Повестта „Невски проспект“ е контекстът или рамката, в които се вписват останалите повести. Водещите започват. Ботушите им гръмват. Повестта „Нос“: „Правителството не прави нищо по въпроса – ама то няма правителство.“ Монологът на Ковальов се прекъсва от разхождащия се Нос сред зрителите. Диалогът на Ковальов с Носа – последният бил от друго ведомство. Накрая Носът си е на мястото.

Отново Невският проспект. Танцуващи мустаци, шапки. Преход към „Шинел“. Портретът на Башмачкин, неговото раждане, име, цял живот ще бъде титулярен съветник. Петербургският студ го принуждава да си поръча нов шинел при шивача за 150 рубли. Шинелът се превръща в спътница на героя. Шинелът е откраднат. Башмачкин умира. Слухове, че краде шинели из града.

Към 4 часа Невският проспект се изпразва. Остават само петербургските художници. Преход към „Портрет“. Чартков купува в антикварния магазин портрет на жена за 20 копейки. Привлечен е от очите на жената. Като го донасят вкъщи, от портрета се изсипват монети. Купува си бои и платна, започва да рисува портрети и става прочут и богат до един момент, когато го канят да оцени една картина и той осъзнава, че си е пропилял таланта срещу парите. Статия за необикновената дарба на Чартков.

3 октомври – „Дневникът на един луд“. Тази повест е като финал на целия спектакъл. Според кинокритика Петя Александрова, „силата на въздействието на спектакъла е в опредметяването на героите – те не са пълнокръвни образи, а само фрагменти от личности“ (Александрова 2023).

Повестта на Н. В. Гогол „Записки сумасшедшего“ („Дневникът на един луд“, „Записки на един луд“ в преводи на български) вдъхновява творците от кино и театралното изкуство да създадат свои интерпретации. По този начин повестта оживява в две кинотворби: „Записки на един луд“ (1996) на Мариус Куркински и „Из дневника на един луд“ (2014) на Николай Бекярски, а също така в постановките на няколко Софийски театри: Театър 199 „Валентин Стойчев“, Театър Възраждане, Университетски театър НБУ и „Театър +“ на камерната сцена на Народния театър. Зад всяко едно пресъздаване на повестта на Гогол се крие съвременен прочит на съответния режисьор или драматург, майсторска игра на актьорите, сполучлива сценография. По този начин ние можем да се докоснем до непреходното изкуство.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

Александрова, П., 2023. Фрагменти Гогол (Онлайн) *Култура*, бр. 6, 60 [Прегледан на 22.01.2024] Достъпен на: https://www.kultura.bg/issue/kultura-20230913132112.pdf

Боянова Яна. Антоанета Петрова се превъплъщава в чиновника от „Дневникът на един луд“ (Онлайн) Българско национално радио „Хоризонт“ 22.12.22 [Прегледан на 21 януари 2024] Достъпен на: https://bnr.bg/horizont/post/101754668/antoaneta-petrova-se-prevaplashtava-v-chinovnika-ot-dnevnikat-na-edin-lud

Владова, И., 2021. Н. В. Гогол. *Преводна рецепция на европейските литератури в България. Т. 2. Руска литература*. София, 87.

Гогол, Н. 1884. *Записки на един луд*. Превод на Х. М. Златоустов. София, изд. прев. 1884, 42.

Гогол, Н. 1973. *Записки на един луд* (Онлайн) (Прегледан на 22.01.2024) Достъпен на https://chitanka.info/text/10941-zapiski-na-edin-lud

„Записки на един луд“, театър Възраждане. (Онлайн) [Прегледан на 21 януари 2024] Достъпен на: https://artvibe.bg/productions/2153

Дневникът на един луд, 1996 (Филм) 90 мин. *Българска национална филмотека* [Прегледан на 22.01.2024] Достъпен на: http://bnf.bg/bg/odeon/movies/2890/

Дневникът на един луд 1996 – за филма [Прегледан на 22.01.2024] Достъпен на http://kino.dir.bg/film.php?id=10198

„Дневникът на един луд“ в театър 199 „Валентин Стойчев“, 2024 (Онлайн) [Прегледан на 22.01.2024] Достъпен на: https://theatre.art.bg/%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D1%8A%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%BD-%D0%BB%D1%83%D0%B4_2926_8_20

„Дневникът на един луд“ моноспектакъл на Антоанета Петрова по едноименната повест на Н. В. Гогол. **Университетски театър НБУ** (Онлайн) [Прегледан на 21 януари 2024] Достъпен на: https://news.nbu.bg/bg/events/dnevnikyt-na-

edin-lud-monospektakyl-na-antoaneta-petrova-po-ednoimennata-povest-na-n-v-gogol!67189

„Записки на един луд“ Николай Гогол – за постановката (Онлайн) [Прегледан на 21 януари 2024] Достъпен на: https://theatrevazrajdane.bg/%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%BD%D0%B0-%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%BD-%D0%BB%D1%83%D0%B4__6821

„Записки на един луд“ в театър „Възраждане“ 2024 (Онлайн) [Прегледан на 21 януари 2024] Достъпен на: https://theatre.art.bg/%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%BD%D0%B0-%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D0%BD-%D0%BB%D1%83%D0%B4_1967_11_20

Из дневникът на един луд, 2014. (Късометражен филм) (Онлайн) 2014 [Прегледан на 21 януари 2024] Достъпен на: https://kinematograf.bg/diary-of-a-madman-film#/FILMblock

Из дневника на един луд, 2014. Чиновник в Русия от 19 век постепенно полудява, докато не осъзнава, че той е Фердинанд VIII – крал на Испания. (Онлайн) [Прегледан на 21 януари 2024] Достъпен на: https://kinematograf.bg/diary-of-a-madman-film

Митов, С., 2019. *Рецепция на „Петербургски повести“ на Н. В. Гогол в България през XX – началото на XXI век.* Дисертация за присъждане на степен „доктор“, Благоевград, 2019, 60–88.

„Разходка с Гогол“, 2023 (Онлайн) [Прегледан на 21 януари 2024] Достъпен на: https://nationaltheatre.bg/bg/predstavlenie/razkhodka-s-gogol

Театър 199 „Валентин Стойчев“ (Онлайн) [Прегледан на 21 януари 2024] Достъпен на: https://theatre199.org/bg

Университетски театър на НБУ. За театъра (Онлайн) [Прегледан на 21 януари 2024] Достъпен на: https://theatre.nbu.bg/bg/za-teatyra